

Изази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на чо год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
платеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Донеси шљу се уредниш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

Позив на претплату

НА „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Многим нашим претплатницима
истече тромјесечна претплата крајем
овога мјесеца.

С тога позивамо учтиво њих и све
пријатеље нашега листа, који су ради
и у идућој четврти овај лист држа-
ти, да нам за времена пошљу прет-
плату, да им не би, због касно стигле
претплате, који лист од нове четврти
изостао.

Цијена је «Гласу Црногорца»:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-
УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕР-
ЦЕГОВИНУ):

На годину 6 ф. а. вр.

На по године 3 50 н.

На три мјесеца 1 50 н.

За све друге земље у Јевропи
Америци:

На годину 20 франака.

На по године 10

На три мјесеца 5

Претплатници из Аустро-Угарске
(и Босне и Херцеговине) нека шаљу
своју претплату поштанском у-
путницом на г. Петра Рамадановића у
Котор. Нарочито се у-
мољавају претплатници из Босне и
Херцеговине, да нам не шаљу новце
непосредно овамо у запечатеном пи-
сму, за које ми морамо овдје плаћати
свагда по 40 до 50 новчића, него
нека упућују претплату на г. Петра
Рамадановића у Котор, и то поштан-
ском упутницом, која је и за
Босну и Херцеговину уведена.

Претплату из Србије на наш
лист прима само књижа Велмира
Валовића у Биограду. С тога нека
се тамошњи наши претплатници изво-
де за времена с претплатом обратити
ка ту књижару.

Претплатници с других стра-
на нека шаљу своју претплату у
плаћеном писму на: »Управу «Гласа
Црногорца» на Цетиње«.

Цетиње, 12. Марта 1883.

У П Р А В А
ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 26. Марта.

Кад на испиту, или другом којом
приликом, у нашим основним школама
слушамо како нам дијете испод десет
година на памет научене дефиниције
из «опште и специјалне ориктогнози-
је» папагајски отканта, или кад нам
са свом збиљом изводи демонстра-
ције о кристализацији овог или оног
минерала по «систему клиноромбоид-
ској» или у «хекагоналним додекае-
дима» и т. д., чисто смо у неприлици,
не знајући, ваља ли нам се па то
смијати или плакати.

Ако погледамо на велеучену по-
зитуру стармалогаче учењака, дође нам
да се смијемо; ако помислимо на
златно вријеме које се излишним уче-
ним материјалом по школама без ика-
кве користи трати, онда нам се стужи.

Шта ће тај дјетић са свом оп-
штом и специјалном ориктогнозијом,
кад се из школе дома врне?

Рецимо да је сву ту књигу на
памет научно од корнице до корнице,
што ће му она, кад стане у круг сво-
је породице и прихвати се обичнијих
послова домаћих? Да научи своје ро-
дитеље или браћу своју у ориктогно-
зији? Или да их научи у којим обли-
цима кристалише овај или онај мине-
рал?

Ова ће му се смијати у брк и

добро ће се нашалисти, као што то
умију Црногорци, са свом том орик-
тогнозијом, која њима баш ни најма-
ње не треба. На тај начин не само
што се нема никакве користи од сте-
ченога «знања» у школи, него пада
и сам углед школе и школске наста-
ве у очима народа, који не може да
увиди на што му је та школа ако је
у знању ориктогнозије и подобних
ствари сва вајда од ње.

Ми смо овдје само један примјер
из наше школске наставе навели а
могло би се доста таквијех и из дру-
гих предмета навести.

При том молимо да нас нико кри-
во не разумије. Ништа није даље од
нас него да бисмо хтјели побијати
вриједност научнијем предметима о
којијема зборимо. Да су сви ти пред-
мети од неопцијеним вриједности за по-
знавање природе и њенијех сила, то
тек не ћемо хтјети никоје доказивати
нити тражимо да нам то когод доказује.

Али питање је: јесу ли они, у
толиком пространству, за основне шко-
ле? и јесу ли за данашње прилике у
којијима се наш народ налази?

На та питања ми одговарамо са
апсолутним: не!

Кад бисмо се хтјели упустити у
разлагање, за што на прво питање
одговарамо са: не, то би нас одвело
далеко и дубоко у стручне и теориј-
ске расправе, а томе не може бити
мјеста у овоме листу.

Много пак ближе задатку овога
листа лежи друго питање, јер стоји у
свези са практичним животом нашега
народа.

Ми смо већ на једном мјесту на-
вели, да ми не можемо систему наших
основних школа удешавати са свијем
на овој основи на којој се то чини у
другим земљама. Наше основне школе не
могу бити само прве степенице за даље
школско образовање, него морају бити
практична основна школа за живот
наш онакав какав је данас.

И разлоге смо за то већ навели
па ћемо их онет поновити. Огромна
већина наше младежи врће се из шко-
ла на домаће огњиште и предаје се
домаћим пословима, а тек незнатна
мањина наставља науку у нашем сред-
њем заводу, одакле онет тек неки
мали дио иде на страну да их тамо
додржи.

Није ли према томе разумније да
се система наших основних школа
удеси вишим дијелом према практич-
нијем потребама оне већине него
према потребама оне незнатне ма-
њине, која ће у средњем заводу
дима лакше и потпуније накнадити
оно што није понијела из ос-
новних школа; није ли већа штета,
кад огромна већина младежи ступа у
живот без икаквога практичног знања,
које ће јој ваљати за живот, него што
је штета коју ће осјетити незнатна
мањина, што не ће понијети из ос-
новних школа баш сву ону суму знања,
која се иште као припрема за средњи
заход? И тако се све то онет понавља
у ширем обиму у средњим заво-
дима, па ће добар ученик с много ве-
ћим успјехом моћи савладати тај ма-
теријал сада, кад му је и мозак мно-
го развијенији, дакле и пријемљивији
за теже материје.

Ако дакле налазимо да је нужно
да удесимо систему наше основне школ-
ске наставе с поглавитим (не велимо
искључивим) обзиром на практичне по-
требне наше земље, ми онда морамо до-
бро на око узети које су то потребе?

На то ће се питање ласно одго-

ворити, када се уочи живот и главно
занимање нашега народа, разумије се
у мирно доба.

Наша је земља пољодјелска и сто-
чарска. Народ се у њој занима скоро
искључиво пољодјелством и сточар-
ством. У нас нема индустрије, а тр-
говина и занати тек су у повоју.

Ако је дакле праведно и умјесно,
да школска настава одговара прак-
тичним потребама народа и да га свој-
им начином потпомаже у практичном
животу и занимању његовом, онда је
разлог захтјевати од школске наставе
да она врће дјецу иза школског бап-
ка на домаће огњиште поучену, међу
осталијем, и у пољодјелству и сто-
чарству.

Другим ријечма: разлог је захтје-
вати, да се у нашим школама основ-
ним предаје поука о пољодјелству и
сточарству.

Кад то захтјевамо, онет морамо
одмах препоручити, да се при том не
падне у погрешку, у коју се код нас
обично пада при сваком предмету, т. ј.
западне се у неко тобож научно тео-
ретисање, а изгубе се из вида прак-
тични резултати.

Ако тражимо да се у нашим
основним школама учи пољска привре-
да и сточарство, не тражимо тијем ни-
како да се учи анатомија и физиоло-
гија биља и животиња, да се испиту-
је састав ткања биљног и животињ-
ског и хемијски процеси при размјени
и обнављању материје у свијету биљ-
ном и животињском и т. д.

Те учене студије нијесу за дје-
цу. За њих је, да приме и науче го-
тове резултате до којих је наука до-
шла. Као што н. пр. у науци српско-
г језика ваља тражити од ученика
основнијех школа да зна да глагол
«трести» има у несвршеном или пр. П.
времену у трећем лицу множине «тре-
сијаху», а неупутно би било тражити
од њега да зна и то како је то по-
стало од «тресбахонт», тако исто и у
науци о пољској привреди ваљало би
поучити ученика како треба приредити
сјеме и како га положити и у какву
земљу да боље проклија, а лудо би
било пуцити му главу теоријама о хе-
мијским и физиолошким процесима кли-
јања.

Дакле с готовим практичним ре-
зултатима пољске привреде и сточар-
ства ваљало би да основна школска
настава упозна нашу младеж, па ће
онда ова, кад из школе изађе и на
своје огњиште врне се, моћи бити од
користи своме дому и својој породици
при обичним и свагдашњим радовима,
и тијем помагати да се унаприједи
материјално благостање земље.

Тако ће школа наша с користићу
намиривати практичне потребе нашега
живота. Она нам не ће давати само
по неколико писарчића за канцелари-
је, него ће нам давати цијели млади
нараштај упућен мимо остало баш у
ономе што је данас најглавније запи-
мање нашега народа.

Мислимо да мора бити за свако-
га очевидна корист од такве основне
школе.

Иностранци листови довијели су вијест,
да је влада црногорска управила енерги-
чан протест на порту због убиства пок.
Стева Врбице у Скадру.

Ми смо овлашћени изјавити, да је та
вијест са свијем без основа. Влада цр-
ногорска нит је управила нити мисли управ-
љати икаква протеста или ноте у тој
ствари, просто из разлога тога што је
напријед увјерена да би то било без
смисла.

Лондонска конференција.

(Свршетак.)

Код петог протокола отвара Гран-
вил сједници слиједеним ријечма:

«Ја бих био приправан», каже пред-
сједник конференције, «разложити оне раз-
логе, које има влада Њезиног Величанства,
да не може прихватити свих промјена,
што нам их је саопштио руски заступник.
Мислим на име, да би било достојније и
практичније, да се конференција одмах
саопште оне промјене, које је приправна
прихватити краљичина влада, и да би се
онда много лакше постигао споразум, који
сви жељимо».

Лорд Гранвил прочитао је на то сли-
једеће приједлоге:

1. Повјеренство не ће вршати ефек-
тивне контроле над оним дјеловима ки-
лијског рукава, којих обадвије обале припа-
дају којој од обалних држава.

2. Да се осигура једнакост питатута
на доњем Дунаву, имаде се на онај дио ки-
лијског рукава, који исто пресијеца руско и
румунско земљиште, примјешљивати пропи-
си, који важе на сулинском рукаву, и то
под врховним надзором руских и румун-
ских делегата јевропског повјеренства.

3. Углављено је, да се агенти јевроп-
ског повјеренства ради своје личне ин-
струкције могу слободно кретати на ције-
лом килијском рукаву, заједно с његовим
ушћима.

4. У случају, када би Русија у мје-
шавитом дијелу рукава и између обе обе-
те, које јој припадају, хтјела предузети
радне, имаде основе тих радња предло-
жити јевропском повјеренству ради тога,
да се узмогне констатовати, да оне нијесу
на утицб бродивости сулинског рукава.
Радње, које су већ изведене на Чаталу од
Исмајлије, остају на терет и под контро-
лом јевропског повјеренства.

5. Русија биће такођер дужна да про-
писе за таксе које би намјеравала поби-
рати, предложи јевропском повјеренству,
да се успостави једнаки систем.

6. У случају, да се међу руском обла-
сти и јевропским повјеренством појаве
разлике миња што се тиче основа радња
или установљења такса, предложиће се
дотични случај непосредно силама.

7. Сви уговори, спени и погодбе о
Дунаву и његовим ушћима уздржавају се
у свим оним дијеловима, који нијесу укни-
ти или промијењени преджећим стипула-
цијама.

Г. Моренхајм изјављује, да прихваћа
све чланке, осим чланка 5., о чем слиједе-
ће примјешљује:

Он поздравља приједлоге, који су сад
предложени конференцији, у њиховој уку-
пности тим живљим чувством задовољства,
што му омогућују дати увјеравање, да је
тима учињен велики корак до коначног
доброт споразума, који једногласно све
силе желе.

Пошто ипак до сада није имао по-
требитог времена, да затражи коначна
упутства, која претпостављају ови пријед-
лози, то може само констатовати сретно
и потпуно сугласје, које успостављају у
звим точками међуazorома и закључцима
ила и онијема његове владе, изузевши
једино ону, које облик сада није установ-
љен, на име чланак 5., ради чега се мора
дошљедно на то ограничити, да га узме
ad referendum. Са свим тим је сигуран, да
вјерно тумачи мишљење царске владе, ако
изјави, да ће она, не удаљујућ се од начела,
које питања бродарске царине придржава
Њезиној одлуци, једнако протегнути своје
пристајање и на царине, које би се можда
хтјеле побирати на килијском рукаву. Си-
гурност, да ће се постићи споразум међу
силама о свему, што се тиче интереса
међународног сулинског рукава у случају
икојег приједлога јевропског повјеренства,
који се на то односи, стоји у потпуном
сугласју с обзевом — признатом у једној
пријашњој изјави — да се уважи назор
тога повјеренства. Силе ће са своје стра-
не увијек моћи прибавити важност
назорима својих повјереника, ако буде
дужно, а у случају разлике миња спораз-
умјети се с царском владом. У погледу
радња на Чаталу од Исмајлије понавља
руски пуномоћник, да се не треба бојати
икаких приговора; царска влада ће ипак
сигурно жељети, да се посавјетује с ком-
петентним ауторитетима.

Шести протокол: Гранвил пита ба-
рона Моренхајма, је ли добио упутства
односно питања, која су у пошљедње

сједици остала непријемна. Барон Моренхајм одговара, да није.

Седми протокол: Барон Моренхајм изјављује, да је овлаштен предложити слиједећу стилизацију вотираних чланака: Чланак 5. имао би гласити: „Углављује се, да се не смије ограничити право Русије, да побира бродареке таксе за подмирење трошкова радња, што их је извела. Да се ипак заштите узajамни интереси бродарења у сулинском и киљичком рукаву, руска влада ће, да се у том погледу постигне споразум, предложити владама, заступаним у јевропском повјеренству, царинске одредбе, које би мотрала за корисно изјавити, да и јаве о њима све же мњење“.

Пуномоћници Немачке, Аустро-Угарске, Францеске, Италије и Турске прихватају ову стилизацију. Гранвил изјављује такођер, да је прииравао прихватити чланака, како га је редиговао руски пуномоћник, ипак жели изразити некоја разматрања, не намјеравајући тиме узбудити никаква непријатељства. Људи, каже, умиру; писано остаје. Могло би се догодити, да кашње настану сумње о домашају ријечи рускога пуномоћника. Да се уклови свако неспоразумљење, било би дакле корисно констативати, да из ријечи чланка 5. произилази, да је потребит споразум међу силама, прије него ступе у крјепост систем и наредба ради бродарских такса.

Барон Моренхајм изјављује, да се његова редакција имаде схваћати сасвим у том смислу.

Односно штатута за бродарење на Дунаву међу Браилом и Берданом развила се је слиједећа расправа: Што се тиче штатута на оном дијелу ријеке, који лежи међу Берданом и Браилом, спомињу францески пуномоћници, да је поклицар Аустро-Угарске на њихов приједлог и у интересу помирљивости одрекао се тога, да она учествује код јевропскога заступства у мјеновитом повјеренству и да је прихватио изјављене промјене односно раздјељења ријеке у одсеке; и именована поднадзорника. Они иптају графа Карољја, би ли му то било како противно, да се у штатут уврсти уставова, да поднадзорнике имаду напосто именовати и плаћати обалне државе, које ће бити заступане у мјеновитом повјеренству, и да поменуте државе имаду и одавати споменуте агенте, ако би то било потребно?

Аустро-угарски поклицар истиче, да је његова влада течајем конференције пружила збиљних доказа своје помирљивости, одрекав се двоструког гласа, приставши на захтјев румунске владе о раздјељењу ријеке у одсеке и учинив концесије односно именовања поднадзорника с обзиром на иницијативу, коју је у погледу пошљедње точке узео други францески пуномоћник. Граф Карољја надају се, да ће румунска влада бити приирава судјеловати при том, да се постигне општи споразум, на да и са своје стране к тому допринесе колико је могуће, изјављује, да је приирава пристати на францески приједлог. Та лијански пуномоћник спомиње да је имао згоду, да учини резерве односно конзуларне јурисдикције. Он захтијева да се ти придржаји одобре. На приједлог, што га је ради тога ставио, прихватила је конференција једногласно слиједећи закључак: „установе чланака 13, 14, 15, 16, 43, 44, и 45 штатута за дио ријеке међу Берданом и Браилом могу се само у том смислу схваћати, да оне напрема локалним властима ограничују јурисдикционално право консула на бродове њихове земље, које право потиче из уговора међу обалним државама и силама“.

Барон Моренхајм изјављује, да жели, да се силе по том изјаве за јевропско и мјеновито повјеренство, али заступници не пристадоше на то. Муеурге предлаже за тим, нека се изрази захвалност Гранвилу, а граф Нигра нека се иста изрази и Крауу. Мариновић (заступник Србије) пита, смије ли потписати протоколе, јер то би била само логична пошљедица његовог судјеловања на конференцији. Граф Минстер одбија одмах тај захтјев. Граф Карољја пак пита, имаде ли за то прецеденса? Пошто нема, не може се Србији допустити, да потпише протоколе. Нигра пристаје уз већину. Тисо мисли, да би супотније Србије могао само ослабити потпис великих сила и бити управо на уштрб службеном значају протокола. Мариновић жели, да се његов захтјев барем уврсти у протокол, што буде дозвољено; усмирот тому ускраћено му је, да потпише протоколе. На то буду два пошљедња протокола потписана, исправе уговора колационирани, потписане и запечатане.

БЕСЈЕДА ДРА МИХ. ПОЛИТА-ДЕСАНЧИТА

држана у угарском сабору дана 15. Марта пр. год.

(По стенографји).

Поштовани доме! У течају оне дугачке расправе говорено је о законском приједлогу за средње школе са различног гледишта. Било је говора са дидактичног гледишта, са вјероисповједног, са народносног. Али ја мислим да само једно гледиште мо је бити мјеродавно, а то је: да ли тај законски приједлог одговара добро схваћеној културној политици Угарске. Нема сумње, да у свакој образованој држави културна политика снада међу најплеменитије, најузвишеније задатке државне. Управо, новија цивилизација означаје мјесто образованим државама по ступњу њихове културе. Угарска на жалост нема такву културу, која би је стављала у прве редове цивилизованих држава. Угарску обично стављају у ред источних држава. Са неког гледишта са основном, но са другог гледишта са свим неосновано. Угарска заиста налази на источне државе у колико има развијених индивидуалности, које не ће да се слију у културно јединство, већ се противе културној асимилацији. Но с друге стране у Угарској веза, која нас екончава са западом, никад прекинута била није — дозим у источних држава упадајем османским почетци културе бјеху уништени, и источне државе морају све е нова да стварају. Разлика је дакле та, што Угарска има своју културну традицију, своје културно предање. Питање је само, какве је природе та традиција? На сваки начин само таква, која одговара тим индивидуалностима како су се током повјеснице развиле.

Поштовани доме! Неда се припрести случају, да су у Угарској вјероисповјести тако велику, тако огромну улогу играле, као нигдје иначе у Јевропи. Вјероисповјести бјеху свагда тако снажни фактори, да се држава на њих обазирати морала, али тај јак положај вјероисповјести није само био од користи немадарским народностима, него и самом мадарском племени. Не може се знати, поштовани доме, да ли би мадарски језик, мадарска књижевност, читаво мадарско биће тако јак развитак задобило, да нијеу мадарски калвини знали тако снажну бранити своју аутономију у цркви живе створове уздиже к бољему, ружно тражи лијено, те му се ругоба смањује, лијено јури за лијеним, те му се љепота умножава; наказе пак изумиру јер су прије или послједице осуђене на бесплодност. На неизмирљиво оборују природе Ђорави, грбави, кљави оно су исто, што и младежи на лицу љепотице, што и цјеге на сунцу. Али као што су и планете и сунце привучене неким још већим сунцем, које још нико није видео, тако и биље и дрвље, и бубе и људи, цијела жива природа тежи, да кроз лавац безбројних плочења спроведе и овјеквјечи његовања и усавршавања љепоте. Њепота је непознати Бог, којем су управљени умови и срца, снага и мисао свих људи, што се роде на овој нашој земљи.

Човјек је био некада рутав, смрдљив, и свирјеп. Образованост, која и није ништа друго, него вјештина лијеноста и добробага, истесала је из њега Медичијеву Венеру и белведерског Аполона.

Потребе јела, пића и спавања није тешко задовољити. Само за њихово подмирење баш не би требале ни жељезнице, ни телеграфи. Али да постигнемо оно, што ми као лијено замисљамо и жудимо, није су нам довољне све наше науке и све наше вјештине.

Још даље од кубета св. Петра и Рафасовог Преображења, још даље од Дантова снјева и Шекспирових трагедија ми умјемо назирати, савати и жудити још савршенијих љепота.

Жећ за лијеним никад не гаси. То

ишколи против умјенаја државне власти. Но може се казати, поштовани доме, то су стара мнута времена; сад је положај са свим други, сад се државна власт налази у рукама мадарског племена, па није замислити, да би се мадарска влада огријешила против мадарског племена, и за то се каже, да је непојмљива ствар, да се мадарски протестанти, бар господи с оне стране (показује на крајљу љевиду, овом законском приједлогу толико противе. Та тај законски приједлог — каже се — није управљен против мадарског племена, већ напротив зготовљен је у његову корист, а није тешко погодити против кога је тај законски приједлог управљен.

Но да видимо, поштовани доме, је ли тај законски приједлог управљен само против народности и да ли он не садржава и неке опасности за Мадарство. Ја ћу допустити, да је мадарско племе поравнањем од г. 1867 задобило сјајан положај, премда господи с оне стране (показује на крајљу љевиду) тај положај баш тако сјајним не налазе. (Тако је! с крајње љевине). А има неко гледиште, поштовани доме, да при свем том сјајном положају Угарска нема толико самосталности, колико на пријелу Бугарска или Источна Румелија. (Порицање и веселост с десне стране). Ја ћу допустити, да је тај положај сјајан, али што не могу допустити, то је, да Угарска није изложена свјема евентуалностима, којима је Аустрија изложена, не само у обзиру спољашњих него и унутрашњих прилика. Али се каже, док постоји мадарски устав, док постоји мадарски парламент, док постоји мадарска већина у том парламенту — докле аустријски унутрашњи односаји не могу бити од ушлива на Угарску. Но да видимо, поштовани доме, да ли је та већина баш тако мадарска? На сваки начин боја је мадарска, али градиво није мадарско, (Немир и веселост са десне стране: са љевине: чујмо, чујмо! јер се та већина регрутује из немадарских изборних срезова. Ставите тамо (показујући на министарску столицу) другога бојадисара који ће том градиву другу боју дати, и онда помислите на пошљедице. Но над то знамо, поштовани доме, да је Угарска услјед коиче, која нас веаује с Аустријом, да је Угарска разним евентуалностима изложена, недајмо, поштовани доме, државној власти велику снагу у руке, не дајте државној власти оно оружје у руке, које ви сада хоћете да употребите против народности, али које би се под промјеним околностима могло употребити против Мадарштине. Немојте рушити оне бедеме, иза којих је Мадарство стојало и иза којих су мадарски калвини у најтежа времена са обраном своје вјероисповједне аутономије знали одбранити и Мадарство.

Но може се рећи, поштовани доме: лијеп је била та вјероисповједна аутономија, корисна је била, велике је услуге учинила Мадарству и мадарској држави: али напошљетку — каже се — ако ћемо да градиво државу новијег вијека, то у обзиру настава не можемо тамо остати, гдје смо сада. Настава није вјероисповједна уставова, већ у највећој мјери државна уставова. То је са свим модерно схваћање. Знаш га, давно га знадем, тамо у Блувицији стоји: „di Schule ist Staatsschule“. Но модерне уставове могу се само тамо уводити, гдје постоје за то услови, гдје тим уставовама повјеснички развитак одговара. Па зар се модерни преображај настава само у туторисању државном састоји? Ми нијесмо у стању установе за-

надних држава подражавати, гдје свевласти државног одговара културно јединство. Какак немисао би био, кад би хтјели наставну систему Францеске подражавати! Ми нијесмо у стању ни да замислимо неке наставне установе Францеске. У Францеској са свим што друго значи „université“ него у нас свеучилиште. Тамо са свим што друго значи „école normale“, него у нас нормална школа. Францески „lycée“ је сасвим што друго, него наша гимназија. Ко би хтио од наших гимназија да начини неке ковитке, ко би хтио у наше гимназије да стави на управу ченовнике као што су: proviseur, censeur, répétiteur? помоћу којих је државна тугела у свима појединостима изведена. Хтјети подражавати у Угарској оно, што за Угарску није, то је прави немисао. Па ипак има људи, има посланика, који хоће да сравне Угарску са Францеском. Ја сам живио у Францеској, тамо сам много шта научио, али ипак нешто нијесам знао, што сам тек ових дана овдје у сабору од поштованог г. посланика Гринвалда научио. (Чујмо!) Збиља, г. посланик срављује францески „ratio“, језик претог свијета са францеским књижевним језиком према језицима немадарских народности у обзиру мадарског језика. (Порицање). По поштовани доме, да овако шта каже какак посланик у парламенту Источне Румелије, то би се дало опростити, али кад се тако што рекне у мадарском парламенту — онда је то за мене непојмљива ствар. Госп. посланику Гринвалду будућност Угарске задаје велике бриге, он вели: велика маса немадарских народности не да се помадарити, али ако Мадари неби били у стању да средњи сталеж, изображенији сталеж посредством мадарског језика културно асимилирају, то Угарска нема будућности. Нека се умври г. посланик, Угарска има хиљадогодишњу повјесницу, хиљадогодишњу прошлост, без да је културна асимилација спроведена, шта више није таква ни покушана, (Гласови: доста зло!) и моје је убојење, да Угарска може и будућности имати без те културне асимилације. Али поштовани доме, и ја бих се забринуо за будућност Угарске, ако би се покушало, да се мисли посланика Гринвалда оживотворе. (Порицање, веселост с десне стране.)

Поштовани доме! У питању стојећи законски приједлог о средњим школама само је налив једне системе, која је прије три или четири године у овом сабору освештана, кад се одредило унаћање мадарског језика у основне школе. Управо народности посланици неби ни требало да учествују у овој расправи, јер су они у оно доба све, што се имало и могло против те системе навести о њеној шкољивости и некорисности — потпуно исцрпили, и искуство од пошљедњих година нама је дало за праву. Но ако се ипак упуштам у ову расправу, то је зато, да бар неке чињенице констатујем.

Каква је то система, која хоће са свима средствима државним да се у Угарској увече? То је та система, да се по средством тако званог „државног језика“ створи неко културно јединство. Но да видимо, да ли тај израз „државни језик“ има каквог основа. Тај се израз ни на какак језик на свијету превести неда, а то зато, што тај израз нема смисла, а нема смисла што у њему нема логике. Речите ви Францезу „langue d'état“ или Инглезу „language of state“ — па ће стати те вас питати, шта је то? Народи имају језике, али државе као такве немогу имати језика. (Кретање.) И сам израз „Staatssprache“ није немачки, јер Нијемци

љепоте, који се разликује од типа свих осталих људи; али је он увијек узвишенији од нас, није на дохват наших руку. У њ треба погледати уријети, њему се треба све ближе припрести.

Сваки је човјек обасјан понеким зраком љепоте, свима није нико. Осим малог броја нагрђених, дакле болесних људи, ни један човјек није савршено ружав; сваки има по неки зрачак, комо одговара зрак симпатије у другом неком створењу.

Једна је љепотица пуна увијемности, али без дражи; другоје се блистају очи, али се не осмјехују усне. Неки је човјек Аполон, али није Херкуло; или је Јупитер, али није Кундо. Свако треба да љегује своју љепоту и љепоту своје дјеце. То није грчка разљезаност, ни источничка раскалашност. То је послушност највештјим законима природе.

Љубите све што је лијено, јер је љепота једна од највећих сила на свијету. Мудри Платон послједи здравља увршићује одмах љепоту, кад набраја највећа добра на свијету. Да, љепота долази одмах послједи здравља, а испред . . . богаства.

Не позајмљујте ни по што лажне љепоте, јер лаж не може бити никада лијеп. Унамтите добро, да је мудро његовања љепоте и васпитања и моралност.

Бити лијен значи распростирати радост око себе. Лијено створење обасјано је увијек неком дражесном свјетлошћу, која је утјеха и наслада свачијем оку, уживање и радост свачијем срцу.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ХИГИЈЕНА ЉЕПОТЕ.

Од

Дра Паала Мантегаце.

(Пријевод с талијанског.)

Глава прва.

Образованост ванета шпте, да лијено буде својено истинитоме.

Gioberti.

Њепота ме задовољава тијем што је лијепна.

V. Hugo.

Човјек потпуно здрав прешао је више од половине пута, што води љепоти. Сва хигијенска правила, која нас уче добро јести, добро становити и добро се одијевати, иду у исти мах и на то, да нас учине лијеним.

Сваки живи створ, који је здрав изишао из руку природе, јест лијен и око њега се живот осмјехује. Свака противност, свака штета, свако зло, што га врнјећају и муче, чине га ружним. Ругоба је увијек болест или нагрђеност, увијек је скретање с природног пута, отетупање од природнога типа. Свако створење осјећа несприродност, одвратност ругобе, те се свјема силама неодољиво учиње, да се врати у круг своје природне љепоте.

Свако живо створење тражи оно што је лијено, а човјек то и тражи и ствара. У оном тајанственом кретању, које све

је оно непознато сунце, о о којег се окреће све неодољено мноштво живих створова. Па и све побједе на пољу истине и доброте нијесу нам миле, док их не освешта љепота. Највеће и најчуплиније насладе ве могу усрешити човјека, ако нијесу спојене с љепотом, која раздражује, која ствара, која двоножну животињу претвара у човјека.

Све живо и нехотице тежи за оном што је лијено. Сваки лијен створ љубимац је природе, која га закриљује и брани, те чини да у борби за опстанак надживи ружне и нагрђене створове. И у биљном и у животињском свијету Парис даје увијек јабуку најљепшој.

Али човјек није само син природе, он је још и њен мудри тумач. Он, први међу свештеницима лијеноста, љепоту свуда тражи; и у бескрајности неба, и у свијету вјештина и наука, и у свијету мисли и осјећања, и у свијету боја и звукова. Свуда човјек диже олтар љепоти, па чак и законе љепоте одређује, те се у томе скоро с творцем изједначаје.

Дужност је свакога човјека не само тражити ван себе оно што је лијено, него и сама себе учинити што љепши. Неодољивој природној тежњи к бољем и љепшем човјек треба да дода моћног чиниоца свога ума и свога искуства. Он треба да свој тип што ближе примакове вјешитом типу љепоте.

Сваки човјек има свој засебан тип

ваку „Amtssprache“ и израз „Statssprache“ уважно се у немачки језик само из Аустро-Угарске. Постоји језик италијански, језик француски, језик немачки, и то је званичан језик дотичних народа. Чим пак држава прекорачи ову сферу, која припада народима, онда тади настаје језичко насиље. Истина, поштовани доме, има малих народа, који стоје на мањем степену изобразивања и који до извесне границе усвајају језик каквог великог културног народа, али то небива никад државним средствима и насилним начином, него свагда привлачним снагом, коју свака виша култура у себи садржава. Навешћу јасне примјере. Руска влада у бившим пољским покрајинама ма да са државним средствима хоће да распростире руски језик, ипак нема никаквог успјеха. И сам онај руски чиновник, који је пољске народности, само толико научи руски колико му је нужно за званје; изван званја у друштвеном животу он руски не говори. На против у Азији, у азијатским покрајинама руским руски се језик тако јак, тако огромно развија, да ми о томе у Јевропи ни појама немамо. Они мали азијатски народи, чим науче читати и писати, чим обуку јевропског одијела, хоће тади да су Руси. Онај мухамедански Татарин, који у крчмама Петрограда као крчмарски послужитељ служи, као и онај кнез грузијски и мингрелијски, који у палати у Москви живи — све су то Руси од главе до пете. А зашто то тако бива, да руска влада са државним средствима у бившим пољским покрајинама у обзиру распростирања руског језика нема никаквог успјеха, дочим у азијатским покрајинама без великих државних средстава има највећи успјех? То је зато, што је у пољским покрајинама култура пољска јача од руске. На против пољска култура не може да се такмачи са немачком културом у Познањској, ма да тај велики народ немачки, та велика немачка држава мајинској мањини пољској у школама више слобде даје него што је ми немадарске народности овдје у Угарској имамо, ма да смо ми овдје у већини. (Порицање, веселост.) Но, поштовани доме, пођимо даље. Еласка је немачка покрајина, тако немачка да кад сам ја кроз Еласку путовао, да сам мислио е се налазим међу нашим банатским Швабама. На како тамо стоји ствар? Тај еласки Нијемац, чим обуче варошко одијело, неће више да је Нијемац, већ Француз. У Паризу мојим правичним колегама из Еласке, ако би ми само из наље рекао, да су они Нијемци — то би они као увреду сматрали. А зашто су ти одијела таква? Има ли се то приписати државним средствима за распрострањивање француског језика? Не, већ надмоћнију француску културу — оној привлачној снази, што је та култура кадра у друштвеном животу да произведе. Ал не идимо тако далеко. Да ли велика освојења, што је немачки језик, немачка књижевност, немачки друштвени живот у Угарској учинио, је ли то учинио државним средствима? Не, већ надмоћнијем немачке културе. Зато ја кажем, поштовани доме, изволите створити за Маџарство ону привлачну снагу, коју свака виша култура има у друштвеном и у многим, многим другим факторима, изволите у опште створити вишу културу — и онда вам нијесу нужна присилна државна средства. (Велико кретање.)

Но у чему се, поштовани доме, састоји данашња културна политика Угарске? У том, да држава угњетава културу немадарских народности, а није кадра створити јачу и већу културу, која се не са-

Доћи ће доба, кад ће нас наука обавјестити како се производи и усавршује људска љепота онако исто, као што нас учи законима и правилима по којима се праве лијене слике и лијени кинови. А хијјена нас већ сада учи, како се може сачувати од многих ругоба и награда. Учи нас како ћемо и себи и својој дјечи очувати здравље, а здравље је већ по себи права љепота.

О архитектуре костура човјечијег постараће се наука будућности. Данашња нам наука даје моћи над кожом, косом, noktима и над цијелом спољном површином нашега тијела. У овој малој расправи наћи ћете много савјета за чување и стварање природне љепоте; наћи ћете такође и оружја за одбрану од лакших љепота, које ласкају слијепог сујетни и сатиру здравље.

Далеко од нас свака љепота, која није законита ћерка здравља и природе; далеко од нас свака љепота, која се противи раду и моралности.

Ко тражи љепоту по четвртим странама новина или по продавницама мириса и косметика, личи на онога, који би тражио дијаманте у сметлишту а врлине по тамницама. (Има их и тамо понекад, У. Гл. Ц.). Са свим другим путем треба ударити, на тражити љепоту по хијјенским и моралним књижама.

Прије свега треба тражити љепоту на оном мјесту, гдје се она налази. Немојте мислити, да је ово неки логотип или заговјетак. Ево шта то значи.

стоја само у распростирању језика, него у много јачим и већим факторима.

Када је у питању стојећи законски приједлог немачко новинарство у пријестоници хтјело да представи иноземству, то је ову читаву ствар у врло невиним бојама представило. И заиста изгледа као да је сасвим невина ствар кад се каже, да држава према свом највишем надзорном праву изахвати свога повјереника к испитивању зрелости. Ал кад ми знамо, да је том повјеренику дата у руке тако велика дискреционарна власт, да од њега не зависи само судба појединих ученика, него да од његовог извјештаја зависи и судба једне народносно вјероисповједне гимназије (порицање с десна) — то онда не изгледа тако невина ствар. Јер по данашњој струји, на што ће највећу пажњу обратити владин повјереник? Не на учевне предмете, него на то, да ли ученик знаде маџарски језик или не. Но допустите ми, може знати когод маџарски, ал зато не мора знати повјесницу свјетску, математику и физику, па кад знамо с каквијем је великим тешкоћама скончано, док који од немадарских народности ученик научи маџарски, па кад би тај ученик макар изврсно знао друге предмете, а мало слабији био у маџарском језику, то ће му владин повјереник ускратити свој потпис на свједошци зрелости и он је процао. (Порицање с десна.)

Друга ствар што се тако невини приказивала то је, да се у вишим разредима учи маџарски и на маџарском језику маџарска књижевност. Но нас није морао тек тај законски приједлог на то упутити, јер у српској гимназији учи се маџарски језик и маџарска књижевност на маџарском језику већ давно и давно, шта више ми смо за тај предмет постарили се за таког професора, који зна маџарски језик боље него српски и који има тако чист маџарски изговор, да га од Маџара не можеш разликовати. Па то смо ми, поштовани доме, учинили прије тога законског приједлога. Но како ће сад та ствар стајати, ако у питању стојећи законски приједлог постаје законом? Онда ће у нашој гимназији бити главна ствар, да ученици знаду маџарски. И сад ми имамо у том обзиру нека искуства. Ако који ученик пронађе на нашој српској гимназији, он онда оде на маџарску гимназију; тамо не мора много учити — наравно да је тешко учити историју, математику, физику — главно је да учи маџарски, и ако то зна, онда не пропадне на испиту. Но допустите ми, може когод знати добро маџарски, али зато не мора бити изобразан по дотичним учевним предметима. И то би био напредак у култури? Не, то је назадак у култури, то је опадање културе.

Један други захтјев законског приједлога што је на дневном реду био би тај, да кандидати професуре полажу испит на маџарском језику. Но и то небити било највеће зло. Ал по данашњој струји неће испитивати много кандидата професорског да ли он зна учевне предмете, него зна ли маџарски, шта више, да ли он има тако својство, да распростире помаџаривање.

Поштовани доме! Читава система, по којој се хоће са распростирањем маџарског језика да створи културно јединство, по мом мљењу јесте и остаје фантама, ташта сањарија, која се не да извести, и томе фантаму државна власт, маџарска влада потчињава најважније интересе државне. Од неколико година главна је ствар да се маџарски језик распростире. Како пак стоји са распростирањем културе? То је данашњој струји сасвим побочна ствар. (Живо порицање.)

У двадесетој години не тражите љепоте тридесете, ни у четрдесетој не унијите се, да будете лијени као у тридесетој. Свако доба живота има своју љепоту, има свој тип. Ван природнога типа нема те вјештине, која би могла створити нешто лијено. Можете правити лакше мјенице на име љепоте, можете храм те богиње створити удешеним лупешким кључевима, али знајте да из тог храма бива стидно прогђеран онај, који се о ту светињу толико огријеша.

Како је лијеп онај величанствени нацрт ружа и кринова, што се зове мало дијете! У невином осмјеку, у ружичаом позорију крије се дан, о ком нико ништа још не може прорећи. То је једно х људско, које се креће и храни, плаче и смијеша, које већ љуби а још не мрзи! Како је то лијено!

А зар није лијеп дијете и кад мало порасте? Сунце разума још се не блиста изнад хоризонта, али својим првим зрацима већ позлађује далеке планинске врхове. Дијете већ брбља говором невиности: већ је лукаво, али још није рђаво; несташно је без умора и без прекида. То вам је створ склопљен од ватре, милоште и безбрижности. Колико љепоте има у њему!

А младић није ли прави бог љепоте? Није ли он Аполон на људском Олимпу? Он се још блиста од јутрње росе, али је

Но ја, поштовани доме, ту читаву систему са распростирањем маџарског језика не држим за такав интерес државни, шта више не држим то ни за народни интерес маџарски. Узвишени интересе угарске државе био би тај, да се народности помирују, а не да се огорчавају. Узвишени задатак државни био би тај, да се успостави споразум, пријатељство и братство међу народностима и Маџарима. Ја имам најдубље увјерење, да нема Маџара, да нема домољуба маџарског — а под домољубом не разумијем онаке људе, који са домољубљем занат тјерају, као што код нас бива (кретање) — него оне домољубе Маџаре, који живо желе да се успостави стари споразум са народностима. А е друге стране имам и то дубоко увјерење, да нема човјека међу народностима који не би желио споразум са Маџарима. Па кад је то тако, откуд а ипак, да се ми не можемо споразумјети? Ја налазим узрока само у томе, да немамо владе, која би се звала узвисити до свога племенитог задатка. Нека буде, поштовани доме, влада, која ће у Угарској маџарству онај државни значај одржати, који му је дала повјесница, друштвени живот, посјед, интелигенција, но нека буде и такова влада, која ће бити пријатељска према народностима, која ће допустити у периферијама мало живота народностима, онога живота што је нужно и са гледишта добро уређене администрације. Нека буде влада, која ће културу народности потпомагати, а не угњетавати, јер кад то чини, то онда није само погрјешка, већ злочинство према култури. И онда, ако узимамо таку владу, увјерен сам, да ће пријатељство и братинство, да ће стари дух опет оживјети међу синовима једне отаџбине.

Но пошто законски приједлог што је на дневном реду тај дух не провиђа, већ на против, пошто је исти управљен против културе немадарских народности, то га ја за основу специјалне расправе примити не могу. (Живо одобравање од стране народносних посланика.)

Политички преглед.

Позната је велика бесједа, коју је држао министар Манчини у талијанском парламенту о спољашњој политици Италије и која се тако јак донала у Бечу и Берлину. Сада из Лондона добијамо коментар на ту бесједу, у којем се доноси ближи податак о савезу италијанско-аустријско-немачком, о којем је Манчини толико зборио. Лондонска једна кореспонденција о томе се овако изражава:

„Основи, на којима је постигнут споразум између Немачке, Аустрије и Италије и о којем је зборио талијански министар иностраних дјела сјерџ Манчини у бесједи својој од 1. ов. м., ово су: Италија обавезује се, да е највећом пажњом избјегава све што би могло дати повода рату између ње и Француске; па не само то, него се још обавезује, да ће свим могућим средствима настојавати да остане у добром пријатељству с Француском. Исто таково обећање чине и Немачка и Аустрија. У случају пак, ако би једна од тих држава те уговор склапају била нападнута од Француске, онда ће обје друге своје савезници прискочити у помоћ и сајстраће нападај на свога савезника као заједничку ствар. Ако једна од тих уговорних држава буде принуђена да изма каквог узрока води рат с другом којом државом, онда онајма дјелма стоји просто да остану у неутралности; по никакво не

већ и закарени подневним сунцем. Он је жива хармонија снаге и гинкости, моћи и умилности. У њему сијева мисао и пламти љубав. Та он је заиста једно од најљепших створења на свијету!

Па зар није лијеп и зрно човјек? Ведрата тишина поузданости, достојанственост понашања, поносност, одважност без дрскости, умилатост, претворена у снагу, нијесу ли то разне љепоте, што красе љето човјековога живота?

Па и сама старост нема ли такође својих љепота? Зар није величанствено лијеп онај тужни сутоп живота, онај тихи умор без бола, онај сјетни поглед старачкога ока? Јест, лијепе су сједине браде и власи, лијепи је олимпска достојанственост старца, који се дуго борио, па се уморио!

Не, није никада ружан здрав човјек, ма у којим годинама био. Ружан је, врло је ружан само онда, кад у дјетињским годинама мајмунише дјечака. Ружан је дјечак, кад се узбуљи као зрно човјек и вуће нестрљиво науенице, е да би што прије постале бркови. До зла бога је ружан старац, кад му се над борама чела црни коса излијенљена вјештачким прилоом. Ружно је, гадно је, кад се човјек претвори сав у живу лаж, у лажну мјеслицу, у смијешну образину, у жалосну комедију.

(Наставиће се.)

смију се придружити оној сили која би ступила у непријатељство са њиховим савезником.“

Ова саопштења учинила су у Француској доста јаку сензацију; но „Тан“ тјесни своје читаоце с том примједбом, да та саопштења нијесу ништа друго него голе и празна задијевања.

Из Цариграда јавља се, да је 19. ов. м. на високој порти држана прва конференција у ливанском питању и да су учествовали у њој сви заступници великих сила. Ариф-паша саопштио је том приликом, да пуномоћства која су дата Рустем-паша за управу Ливана истичу 11. Априла и по томе да је султан по праву које му припада у смислу Ливанске уредбе од 1861 наименовао Пренк Биб-Дода пашу за новог намјесника ливанског, надајући се да ће велике силе пристати на тај избор. Заступници Аустро-Угарске, Француске, Немачке и Италије изјавише на то, да они ово наименовање одобравају и да пристају на избор Пренк Биб-Доде. Заступници Инглеске и Русије изјавише само толико да они ова саопштења Ариф-пашина на знање узимљу и да ће о њима јавити својијема владама.

Вјест из Лондона о многим затворима који су предузети тамо и у великој фабричној вароши Берминему свједочи да јавни мир и сигурност не стоје баш најбоље у Инглеској. Опасност која пријети Инглеској од бунтовничког отпора ирског није баш мала. Кад се озбиљно узме на ум да се чине атентати и у самој пријестоници Велике Британије, гдје је, како наш најновији телеграм јавља, ове недјеље ухваћено двије центе експлозивних материја, онда се мора претпоставити, да се нечија дрска рука одважила да Инглеској зада жестоки удар на самој глави њеној. По томе што су апсеници све сами Ирци, ваља узети да они спремају те ударе; но ствар је још озбиљнија тијем, што Ирци стоје у свези с Америком и раде повсем и средствима која Америка даје. То се види и по томе што је у једнога од апсеника нађено много новаца у картама америчких новчаних завода.

Из тога би се дало закључити, да вође ирске, а нарочито Одонован Роса, раде из Америке на остварењу свога плана, а то је: да насилним средствима оборе господство инглеско на самом главном извору његово, а то је у Лондону.

Према томе природно је што су инглески кругови у великој бризи и што се у парламенту спремају да издашним средствима осигурају свој мир и безбједност.

Ово је већ се не зна који пут што се јавља из Цариграда како је султан издао пралу у којој изјављује да одобрава свезу турскијех жељезница са српским и аустријским. И сада се то исто јавља, само се не каже, гдје је султан пристао да буде свеза. У Србији траже да свеза буде код Враће и Скопља, а Турци никако нијесу до сад пристајали на то него су допуштали свезу код Приштине. Аустро-Угарска, која највише наваљује да се што прије ријеша то питање о свези жељезничкој, као да је пристао у потоње вријеме на жељу портину, т. ј. да се српска жељезница полазећи из Враће веже са турском (већ постојећом митровачком) жељезницом код Приштине. Питање је сад: хоће ли влада српска на то пристати. Влади српској мора у интересу лежати што краћа пруга к Солуну, а ова која би ишла к Приштини, означвала би читав један полукруг у награ и протегла би без невоље савезну линију са турским жељезницама. Турска пак налази неке велике стратегичне интересе на Косову Пољу и не ће да пропусти.

Крунисање рускога цара Александра III. обавиће се по свој прилици 15. Маја ов. г., премда није још, како увијеравају, вријеме тачно означено. За сада је сигурно, да ће заступати код крунисања талијанску кућу војвода од Аосте, данску принца Валдемар, брат руске царице, аустријско-хансбаршку велики војвода Карло Лудвиг са својом супругом Терезијом. У Москви лијено напредују све припреме за ту свечаност.

Како српски листови јављају, изгледа су сигурни, да ће се овога љета саглати српски народни сабор у Карловцима. Влада угарска повољно је примила представку у том смислу, коју су јој поднијели Срби посланици на угарском сабору у својој депутацији, а ту представку сада потпомажу многобројне општине српске својим молбеницама, у којима траже да се сабор што прије сазове. Сабору, ако се сазане, биће задатак да уреди коначно питање о црквено-школској аутономији као и сва остала питања која с овиме у свези стоје.

Влада краљевина Хрватске и Славоније написала је изборе посланика

Земаљски сабор, који се имају учинити у бившој хрватско-славонској крајини. Дани избора су 7. 8. и 9. Април.

Домаће вијести.

ЦЕТИЊЕ, 26. Марта.

— Госнодин В. Божо Петровић пошао је јуче с Цетиња у Никшић.
— Аустро-угарски заступник на Цетињу г. барон Темелъ отпутовао је ове недјеље у Беч.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 5. Марта. — Ове недјеље имали смо пулетат доста јак, облачно и кишу, на широк приличан, облачно и кишу, на леванат приличан и облачно, на широк приличан, облачно и снијег, на за три дана широк приличан, облачно и кишу. А море немирно.

Улазак и излазак Бојане није био слободан.

Доједрише :

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 22, кап. Шећер Мехмет, из Обота, су 5 момака, крцат руја.

Траб. црн. „Мурадије“, тон. 41, кап. Адем Мехмет, из Обота, су 6 момака, крцат руја.

Траб. црн. „Леоне“, тон. 35, кап. Ибрахим Дрмани, из Обота, су 5 момака, крцат кости.

Траб. црн. „Хаприлије“, тон. 10, кап. Усени Мртеза, из Обота, су 3 момка, празан.

Траб. црн. „Буона Сорте“, тон. 10, кап. Асан Мујали, из Обота, су 3 момка, празан.

Поједрише :

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 25, кап. Фази Селеман, за Тријешће, су 5 момака, крцат кости и руја.

Траб. црн. „Махмудије“, тон. 15, кап. Мехмет Брико, за Медову, су 4 момка, празан.

Уцињ, 13. Марта. — Ове седмнице имали смо 1 дан запад умјерен, за 1 дан југ лаганин, за 1 дан сјеверозападник до подна умјерен а по подне јак, за 4 дана исток, кадгод умјерен кадгод јак. За два дана кишу, кадгод облачно, кадгод понешто ведро, и понешто узбурано море.

Доједрише :

Барка црн. „Севил Бахер“, од тон. 3, кап. Даут Мустафа из Драча, са нешто трговине за оидје.

Брацера црн. „Шежана“, од тон. 3, кап. Исмаило Мустафа из Будве празан. Нема поједрења.

Бар. 16. Марта. — Првијех дана ове недјеље имадосмо сјеверо-источни вјетар доста јак и кишом и снијегом, а остале дјеви југо-западне јаке с великом кишом и море узбуњено.

Барометар држи се на 76. Стање температуре 11 Ф.

На 7. Марта поврати се из Крфа пароброд аус. унг. „Султан“, тон. 534, кап. Фр. Смиркић, који искрца неколико путника и терета и отпутова у преписато вријеме за Далмацију и Тријешће.

9. Марта стиже пароброд аус. унг. „Малта“ кап. Пијетро Теренијо, и пошто искрца нешто робе за ову луку, крену за Арбанију и Крф.

14. Марта пак врати се више поменути пароброд који искрца неколико путника и терета за ову луку и крену сјутра дан за Далмацију и Тријешће.

Телеграми „Гласа Црногорца.“

БЮГРАД, 20. Априла. — Архимандрит Теодосије Мраовић изабран за митрополита од Србије. Краљ га је потврдио. У вароши влада потпуни поредак. Руски пуковник Деспотовић који је стигао овамо да ради у корист митрополита Михаила добио је налог од полицаје да се уклати из Београда.

ЦАРИГРАД, 25. Марта. — Иванка је парека прада којом се одобрава свеза жељезница турско-српско-аустријских.

ЛОНДОН, 25. Марта. — У доњем дому парламента Харкур објавно да су многи уапсени у Берминему и Лондону и да су конфискована готова

два квинтала (центе) материјала за мињавање. Један од уапсенијех имао је при себи много новаца, већином у банкнотама американскијема.

Књижевни огласи.

„НЕВЕИ“

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ

донеси у своме петом броју за 1883 ове чланке: 1. Паметнији попушта (приповјетка) од Теме. — 2. Под амбредом (pjesma са сликом). — 3. Ваљана дјеца. — 4. Туга и жалост једног миња (са девет слика). — 5. Питалице рачунске. — 6. Солон и Крез (са сликом). — 7. Сива Милутиновић, pjesник српски (са сликом) од Ш. — 8. Хтио би у лов (pjesma) од Драг. С. Вељковића. — 9. Нешто о слону (слика на насловној страни). — 10. Шта је срећа (pjesma) од браца Гиге. — 11. Девизе владалаца из дома Хабсбуршког. — 12. Даптања. — 13. Чика Јовина пошта. — 14. Нове књиге. — 15. И правак.

Рукописи и све што се тиче уредничтва, шаље се на адресу Dr. Јов. Јовановић Wien, Porcellangasse 56. — „Невеи“, Чика Јовин лист, излази два пут мјесечно на читавом табаку. Цијена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију, Црну Гору и остале крајеве 10 динара или 5 фор. у банкама на читаву годину, односно 15 динара или два фор. 50 нов. на пола године, и шаље се на адресу

Штампарија А. Пајевића
у Новом Саду.

НОВА КЊИГА

СТАРИ И НОВИ МАЈСТОРИ

роман из занатлијског живота

од Јаше Игњатовића.

(Ово је дјело наградила „Матица Српска“ са 300 фор.)

Цијена је 1 фор. или 2 динара 20 пара.

Књига је штампана на лијепој, јакој, глаткој хартији. Има 279 страна 8-це. Ко поручи за распродају на више примјерака добија уобичајени књижевски радат. Нарудбине ваља слати:

Накладној штампарии А. Пајевића,
у Новом Саду.

DON MIHO NA BRANIKU

(Odgovor na članke Mihovila Pavlinovića: „Misao hrvatska i misao srpska u Dalmaciji od godine 1848 do godine 1882“.)

Napisao

Sava Bjelanović

urednik „Srpskog Lista“.

Књижица је прештампана из „Srpskog Lista“ и продаје се:

Vient de paraître

Le CATALOGUE GÉNÉRAL ILLUSTRÉ des Nouveautés de la Saison

Publiés par les GRANDS MAGASINS du

PRINTEMPS

de PARIS

contenant les Dessins et Gravures de toutes les Modes nouvelles de la SAISON D'ÉTÉ

tels que: Robes, Costumes pour Dames et Enfants, Manteaux, Confections, Peignoirs, Jupons, Trouseaux, Layettes, Lingerie, Dentelles, Broderies, Mouchoirs, Rubans, Châles, Cravates, Ganterie, Chemises, Bonneterie, Parapluies et Ombrelles, Mercerie, Passementerie, Fleurs et Plumes, Rideaux, Tapis, etc.

Pour recevoir GRATIS & FRANCO ce magnifique Catalogue en langue Française ou Espagnole il suffit d'en faire la demande par Carte postale ou lettre affranchie, adressée à

MM. JULES JALUZOT & Co
à PARIS

Sont également envoyés FRANCO les échantillons de tous les Tissus en Soieries, Lainages, Fantaisie, Indiennes, Draperie, Rubans, Toiles, Blanc de Coton, Etoffes pour Ameublements, etc.

ON CORRESPOND DANS TOUTES LES LANGUES

Notre Catalogue renferme les conditions spéciales pour l'envoi FRANCO DE PORT ET DE DOUANE.

RENSEIGNEMENTS FINANCIERS

Le PRINTEMPS se charge pour le compte de tous ses Clients, sans autres frais que le remboursement des droits de timbre et de courtage à l'agent de change, de l'achat et de la vente au comptant de toutes valeurs négociables à la Bourse de Paris, ainsi que de l'encaissement gratuit de tous les coupons émis. — Le produit de ces valeurs est sur demande conservé en compte courant à disposition, rapportant intérêt de 3 0/0 l'an. — Un carnet de chèques est délivré aux déposants qui en font la demande.

U Zadru: u knjižari Ivana Voditzke. U Spljetu: kod Jove Metličića, agenta „Srpskog Lista“. U Kotoru: u knjižari Špira Petrovića.

Сијена 35 новчића.

(1—3)

ОГЛАСИ.

НУДИМО

голи и мјенични кредит

трговцима и занатлијама уз малу наплату. Исто примамо залог и дајемо новац врх њих. Тражимо агенте и дајемо им добру награду.

W. Crawford & Co.

34, Basinghall Street,
London.

(1—9)

Поштарске марке.

Тимбрине поштарске марке, црногорске, бугарске, источно-румелијске, и турске, и цијеле кореспонденц-карте, купују се 100 комада по 2 франка, а 1000 по 20 франка.

Агенти се траже, који могу мјесечно 100—200 франака заслужити.

Купујем старине, као ноџце, слике, оружје, и т. д. Кореспондирам у њемачком, францеском и српском језику. На питања одмах ћу одговорити.

Повратно порто нужно је и писма рекомандована. Ближи извјештај код: Ваје Шандор, трговинастарица у Будапешти, Стефанов трг, број 8.

(16—20)

ПОШТАРСКИ

ЗИМЊИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недјељу: предавање до 10 и по ура у јутро; у уторник: предавање до 10 и по ура у јутро; у четвртак: предавање до 10 и по ура у јутро; у суботу: предавање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора, у уторник: раздавање у 2 уре по по дне; у сриједу: раздавање у 2 уре по по дне; у четвртак: раздавање у 2 уре по по дне; у петак: раздавање у 6 ура по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у четвртак, предавање у сриједу до 4 уре по по дне.

Долази из Котора у петак, раздавање у суботу у 8 ура пред по дне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињ у понедељник, сриједу и суботу, предавање до 11 ура у јутро.

Долази с Ријеке, из Бара, с Даниловграда, из Никшића, из Подгорице и из Уциња у уторник, четвртак и недјељу, раздавање у 10 ура у јутро, ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињ

у суботу, предавање у петак до 4 уре по по дне.

Долази у уторник, раздавање у 10 ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 9 ура до 12 у јутро и од 2 до 4 по по дне.

Цетиње, 1. Марта 1882.
Управитељство
Књ. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 26. Марта 1883.

Државни дуг у сребру	7845.
„ „ „ банкнма	7905.
Златна рента	9790.
Лозови од 1860	9328.
Банчине акције	834.
Кредит	31810.
Лондон	11952.
Ц. кр. цекин	564.
Наполеон	948.
Државна марка	5 5/8.

Народна привреда.

ТРИЈЕШЋЕ, 20. Марта — Разна роба на нашем тржишту имала је ове недјеље слиједеће цијене:

	од	до
	ф.	ф. п.
Восак приморски и угар. за 100 кил.	90	110
Кафа порторико	56	64
С. Доминго	39	57
Рио према врети	32	35
Цукар аустријски	30 25	32 25
тучени	40	65
Цвијетз траве бухаче	26	35
Тамјан	2	2 50
Наранче скрипница	9 50	—
Карубе пуљенке. за 100 кил.	5	—
левантинске	—	—
далматинске	—	—
Смокве Каламата	22	—
пуљенке	14	—
Лимун скрипница	2	6 50
Бадели или мандуле цуљ.	90	94
далматинске	—	—
Љешници	—	—
Пљиве	26 50	27
пшеница руска	1 25	11 25
угарска	10 50	11 50
галачка	—	—
Кукуруз (румунски) руски	—	—
угарски	7 25	8 25
Раж	7 50	8 75
Јечам	—	—
Зоб угарска	7	8
арбанска	6 25	6 75
Пасуљ (фажол) према врети робе	10 50	12
Боб	—	—
Лећа	—	—
Ориж талијански	14 50	22 50
инглешки (китајски)	12	13 50
Вуна босанска	100	110
морејска	118	125
арбанска	120	—
истарска	—	—
Пшнице ковушке јеловице	46	90
штајерске	40	70
Греде	10 30	11 40
буквице	6	11
Уље итал. виже врете	39 50	42
„ најбоље	50	64
„ средње врете	—	—
далматинско	41	—
истарско	—	—
Камено уље у барилу	10 75	—
у кашетама	13	15 25
Коже стројене	150	75
сухе воловје	47	55
далм. пет. и бос.	80	106
јагњеће за 100 ком.	80	110
далматинске	70	100
коже за 1 кил.	56	70
вунене слане	50	60
сухе	55	70
зечје за 100 комада, у сребру	34	42
Бакарлар за 100 кил.	36	48
Сарделе 1 барно	13	25
Витриол модри за 100 кил.	26	27
зелени	—	—
Масло	70	100
Лој далматински	47	48 50
Сало	77 50	—
Мзет (сало растопљено)	—	—
Славина	11 72	—
Ракија евојатар (100 литара)	—	—
Галивић ветарски за 100 кил.	23	24
Руж	9	—
истарски	8 50	—
далматински	7 50	8
Липње од лаворске	12	13
Вишке стротине (бирија)	—	—
сиплох	40	80
Мед	28	32
Лумбер (јабучице од лаворске)	11	11 50
Пакар барно од 100 килогр.	—	—
Пуње (штраце) за 100 кил.	2	18
Катрам далматински	14	16
Сумпор у праху	7 50	8 50

(4—5)